

KIIRTŐS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

A márciusi ifjak

Márciusi ifjaknak tágabb értelemben az 1848–49-es forradalom és szabadságharc közvetlen előkészítésében, valamint az 1848. március 15-i eseményekben részt vett, harminc évnél fiatalabb személyeket, a radikális forradalmi

szellem irodalmi képviselőit nevezi az irodalomtörténet. Szűkebb értelemben Petőfi baráti körét, a magyar vidék céljaikkal rokonszenvező irodalmárait, a márciusi forradalom ifjú szónokait, a Márciusi Klub, majd az Egyenlőségi Társulat fiatal tagjait, a Marczius Tizenötödike és más radikális lapok politizáló írógárdáját. A fiatalok Pest jónéhány kávéháza közül, rendszeresen a Pilvax kávéházban gyűltek össze.

1848. március 14-én este, Jókai Mór Petőfivel közös szállásán tartózkodott, amikor befutott az esti hajóval a hír, hogy Bécsben kitört a forradalom. Így írt március 15. reggeléről: „Másnap reggel négyen jöttünk össze, a kitűzött találkozó helyen: Petőfi, Vasvári, Bulyovszky és én; de többi társaink Degré, Bozzai, Vajda János, Sükey, Pálffy Albert, Emődy, Oroszhegyi, Dobsa a Pilvax-kávéházban vártak reánk, az úgynevezett „közvélemény asztalánál”. Az ifjú magyar értelmiségi fiatalok lelkesedve hallgatták, amikor Jókai felolvasta a 12 pontot, Petőfi pedig elszavalta

új költeményét, a Nemzeti dalt. Az eskü szavaitól lelkesedve, Petőfi, Jókai, Bulyovszky Gyula, Sebő Antal, Gaál Ernő és Hamary Dániel vezetése alatt – ez utóbbinak előadása szerint – először a pesti egyetem joghallgatóihoz indultak, ahol lehívták diákokat az egyetem

udvarára. Petőfi egy székre állva, ott szavalta el először nyilvánosan a Nemzeti dalt, amelynek ez eskü szavait a tömeg, fokozódó lelkesedéssel visszhangozta, hasonlóan, mint amikor Jókai felolvasta a követeléseket tartalmazó tizenkét pontot. A jelenet megismétlődött a Hatvani- és Újvilág-utca sarkán levő orvosi kar udvarán is. A pesti vásárra gyülekező nép a járókelőkkel együtt néhány ezer főre növekedett. Az ifjúság ezután Landerer és Heckenast nyomdája elé vonult, ahol cenzori engedély nélkül kinyomtatták a Nemzeti dalt és a 12 pontot, ekkor született meg a magyar sajtószabadság. Petőfi ezt írta később a naplójában az eseményről: „Ma született a magyar szabadság, mert ma esett le a sajtóruha a bilincs ... Vagy van olyan együgyű, ki azt képzelje, hogy szabad sajtó nélkül lehet bármely nemzetnek szabadsága? Ez a nap lett az 1848–49-es forradalom és szabadságharc első napja.

Hőn szeretett Kosuth Lajos apánk nem volt a márciusi ifjak között. Mint parlamenti képviselő, Ludovít Stúrral a szlovákságunkért küzdő társával

vitázott derék szlovákságunk jogai ellen. A sors fintora, hogy Ludovít Stur (Stúr Lajos), egy vadász balesetben fejezte be földi pályafutását. Szent Imre hercegünket vadkan nyársalta fel, a szerb származású Zrínyivel szintén vadkan végzett. Ludovít Stúr, aki szlovák származása ellenére, nagyon jól bírta a magyar nyelvet is, ólomgolyó által fejezte be földi életét. Közös hazánk Nagy Magyarország (Velké Uhersko) alatt nem csak ők hárman voltak politikai gyilkosság áldozatai. Nagyon, nagyon hosszú lenne a névsora csak azoknak, akiről tudunk...

F R

Hírek a Községházáról

Pilisszentlászló Község Képviselő-testülete 2025. január 28-án az immár szokásos 18 órai kezdettel a Községházán megtartotta idei első ülését. A napirendi pontok előadója – előterjesztője, Tóth Attila polgármester, miután köszöntötte képviselőtársait, a Képviselő – testület ülését megnyitotta.

1. napirendi pont. Vezetői összefoglaló a Pilisszentlászlói Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület 2024. évi beszámolója volt.

Mihics József elnök úr, néhány oldalon elkészítette, összefoglalta az egyesület 2024 évi tevékenységről a beszámolót. Az igen gondosan elkészített, tényszerű adatokkal alátámasztott beszámoló ellen kifogást nem emelt.

Tehát, Pilisszentlászló Község Önkormányzat Képviselő –testülete a Pilisszentlászló Polgárőr és

Önkéntes Tűzoltó Egyesület beszámolóját egyhangúlag elfogadta.

2. napirendi pont. Az önkormányzati hatóság évi ellenőrzési tervéről szólt Tóth Attila polgármester igen részletes okfejtéssel érvelésekkel alátámasztva, „csak a lényegét, de minden lényegest” elveknek megfelelően célszerűen ismertette a napirendi pontot. Erre alapozva a Képviselő testület egyhangúlag elfogadta a beszámolót.

3. napirendi pont. Az ingatlan vásárlást tartalmazta. Az érintett ingatlan 2/8 részéről Szenei Ferenc ingatlanbecsüs készítette el az értékbecslést, mely az érintett telek 2/8 részéről, tehát egy negyedéről szólt. Ezen birtokrészt 776 680 Ft. értékben került Községünk birtokába. Ez a vásárlás viszont már a 2025 éves költségvetés terhére fog történni.

4. Napirendi pont. Jelentés a lejárt határidejű javaslatok végrehajásáról szólt.

Tartalmilag további telekvásárlásról szólt. Az ingatlan értéke viszont több mint duplája az előző napirend szerinti ingatlan ára. Tehát 1. 850 000 forint. Ez viszont még folyamatban lévő dolog. A Képviselő – Testület úgy döntött egyhangúlag, hogy támogatja a vásárlást.

5. Napirendi pont. Belső útjaink téli üzemeltetéséről szólt.

Polgármesterünk igen lényegretörően, de minden lényeges témát érintve ismertette a szolgáltatóval

kötött megállapodás részleteit. A Képviselő – Testület szintén egyhangúlag ezt a határozatot is támogatta, elfogadta.

6. Napirendi pontban, Tóth Attila polgármester ismertette, hogy a Dunakanyari Rendészeti Társulásról született határozat végrehajtása folyamatban van.

A Képviselő-Testület úgy döntött, hogy jóváhagyja Pócsmegyer község Önkormányzat és a Szigetmonostor Község Önkormányzat csatlakozását 2025. június 1-től a Pilisi és Dunakanyari Rendészeti Társuláshoz. Ezzel kapcsolatban felkéri a Polgármestert a módosított társulási megállapodás aláírására a határozat melléklete szerinti tartalommal.

Visegrád város Önkormányzata még nem döntött a Társuláshoz való csatlakozásról, ezért a társulási megállapodást a tagok még nem írták alá. Eredeti határideje: azonnal. Új határidő: 2025. március 31.

SÜRGÖSSÉGI INDÍTVÁNY

Sürgösség indoka: Magyarország – Szlovákia projekt 2021 – 2027

Pilisszentlászló Község Önkormányzat az Ister-Granu GTL együttműködési pályázatot nyújt be az Ister – Granu GTL Magyarország – Szlovákia program felhívására „Akadálymentes kilátó platform és túrautak” tárgyában. A pályázat benyújtásának határideje: 2025. 01 31 12:00.

A döntés pénzügyi kihatása: A pályázat összköltségvetése bruttó 300 ezer EU. Forintban jelenleg 123 222 056 Ft. ennek 5% - terheli csak a pályázókat. 15 000 EU önrész. Plusz előkészítési költség : 1 635 EU.

Sürgösségi indítvány: El kell fogadni a 2025. évi összesített közbeszerzési tervet. Pálos tér és utca kialakítása, valamint aközösségi tér fejlesztése.

A fenti írás csak nagyon rövid ismertetése, a sok-sok oldalas jegyzőkönyvnek.

F R

Egy mozgalmas élet vége

Ismét gyászol testvértelépülésünk, Mogyorósbánya lakossága. Csákvári Imréné szül: Dániel Ilona halálával ismét apadt létszáma, a helyi születésű lakóinak. Halálával a példaértékűen szorgalmas életét élők létszáma is csökkent. Ilnka, aki

a világháborút követő inséges időkben családjá legkisebb gyerekeként született 1948 – ban, a 77. születésnapját már nem élhette meg.

A háború utáni nehéz gyerekkor megedzette. A helyi Általános Iskola elvégzését követően, vendéglátói üzletvezetői képesítést szerzett. Többek között, az igen nagy múltú dorogi bányász éttermet vezette, nagyon sokáig.

Fiatalon kötött házasságot, melyből előbb fiú Imre, majd később Betti névre keresztelt leány született.

Az igen felelősségteljes munkája mellett, férjével karöltve, kettesben korán nekiálltak saját családi házuk építésének. A nélkülözhetetlen szakmunkákon kívül, az alapásástól és egyéb földmunkáktól, cserép felhordásig, a költségeket csökkenteni, maguk, illetve rokonok barátok segítségével végezték. Ilyen fizikai és elméleti munkája ellenére még szakított magának a közjóra is.

Nagyon aktív, hithű katolikus keresztényi életet élt. Többek közt, aktív tagja volt haláláig a helyi Rózsafüzér társulatnak. Alapítója a helyi Karitás csoportnak, akik betegeket látogattak. Úrnapján a templom előtti sátrat – „búgyicskát” barátnőjével

készítették, aki halálával megelőzte Ilonkát. Így most már, csak lélekben találkozhatnak, a mennyek országában. A számos egyházi tisztségén, munkásságán túl aktív tagja és egyben igen nagy támogatója volt szülőfaluja Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatának.

Nagy támogatója a helyi Szlovák hagyományoknak. A nagymultú Mogyorósbányai hajdani bányászzenekar rendezvényeinek támogatójaként rendszeresen főzte, a finomabbnál finomabb ételeket.

Számos nemzetiségi rendezvény szervezője, és kétkézi munkájával is támogatója. Tehát igen odaadó nemzetiségi aktivista volt. Számos kirándulásra is szakított időt, távoli vidékekre. Így jártunk meg többször is számos Szlovák várost, sőt Tátrán át Zakopánét, Csorba tó vidékét, és jelen voltunk számos szlovák kulturánkat ápoló rendezvényen is.

Ilonka, szorgalmát, humánus gondolkodását igen magas szinten átvették gyermekei. Az édesapja nevét öröklő Imréről hentesmester – vállalkozó lett. Bettiből, igen komoly egészségügyi tudása révén, elismert ápolónő. Mindketten örökölték édesanyjuk szorgalmát, és meglelelkőségét. Ilonka igen nagy türelemmel viselte betegségét, sőt még ő vigasztalt másokat.

Nagyon sokan kísérték őt végső nyughelyére. Mogyorósbánya szépen gondozott temploma színig megtelt az Ábrahám Béla Szalézi rend plébánosa által tartott temetést követő halotti misén. Ehhez meg kívánom jegyezni, hogy ott, Mogyorósbányán még a régi egyházi szokás szerint, a temetést követően van a halotti szentmise.

Hajdanában nálunk Pilisszentlászlón is ez volt a „MÓDI”.

F R

Édesanyám emlékére

Minden ember számára vannak olyan személyek az életében, akik elvesztése egy világ összedőlése és kifelé nem mutatják ugyan, de belül szívükben olyan seb keletkezik, ami sosem forr be.

Így van ez Mihicsné Leopold Csilla esetében is, kinek elvesztése egy mély űrt szült családjá körében.

Krisztián édesanyja elvesztését egy versben is kifejtette, amely az utókor számára megmarad, ezzel is éreztetve azt, hogy mennyire csodálatos ember volt ő, és milyen mély szeretettel voltak és vannak iránta.

Anyu emlékére

Kérted tőlünk engedjünk el, majd elmentél s azóta fájó szívünkkel, nézzük a rólad készült fényképeket, és idézzük fel a milliányi csodás közös emlékeket.

Édesanyám tehozzád szólok én, bár újra velünk lennél, de csillag vagy a végtelenség egén.

Szívünket sokszor a gyász mardossa, de mosolyod ragyogását az idő el nem mossa.

A család és a munka, mely tartotta benned a lelket, de a betegség megtörte a tested.

Küzdöttél kitartóan, és bízunk a javulásban, mikor már csak ágyban voltál, a remény lassan elhagyott, veled voltunk végig, míg lélegzeted elfogyott.

Édesanyám tehozzád szólok én, bár újra velünk lennél, de csillag vagy a végtelenség egén.

Örökre szeretni foglak én!

Pilisszentlászló, 2025. március
Mihics Krisztián

Közel a befejezés

Most már valóban befejezéshez közeledik, községünk minden idők legnagyobb épületének építése. Mint azt már az előbbi írásomban is említettem, én még nem jártam az épület belsejében. A polgármester úrral történt leutóbbi (múlthévtégi) rövidke beszélgetésből megtudtam viszont, hogy a felső szint befejezési, és az ezzel járó javítási munkálatai elkészültek. Ezen a szinten már csak az átadás előtti szokásos ügyes asszonyi kezek általi nagytakarítási munkálatok vannak hátra. Mint az a fényképből is kitűnik, most már valóban közel a befejezés. Az egyik csoport a külső földmunkával végzett az épület Kalvária felé eső oldalán. Ezen az oldalon a stílus szerűen hozzáépített „verandás” rész útkanyarulat felé eső részén kerülnek majd elhelyezésre önkormányzatunk értékesebb gépei. Visszatérve az épület szakmunkáira, mint az akár képből is kitűnik, igen tetszetős igazi mestermunkát végeztek ezidáig, a különböző szakemberek. Tehát az épület munkálatainak ilyen mérvű elhúzódsáért, nem az

egyszerű megélhetésükért dolgozó mesteremberek a vétkesek. Így hát, az ősi mondásunk szerint: - „Fátylat a múltra!” A polgármesterünkkel történt beszélgetés alapján, igen nagy valószínűséggel májusban birtokba vehető állapotba kerül községünk eddigi legnagyobb beruházással bíró épülete.

FR

Az erdész

Az olasz állami vezetők gátolják a migrációt. Az embercsempész maffiák által megfélemlített „falusi bírók” börtönbüntetésre ítélik az olasz államférfiakat és „államfőket”, ahogy a törpe Hollandia is az óriás Oroszország vezetőjét Putyint. „Köhög a bolha”. „Kicsi a bors, de megtörik”. 2015-ben kerítés hiányában a magyar mezőőrök lettek kiküldve a fizikai, jogi és emberi határzár hiányában a szerbiai országhatárunkhoz.

Egyenlőre, még mezőőrökkel sem védekezik Nyugat – Európa. 80 évvel ezelőtt elfoglalták az erdőt a németek. Aztán megjöttek az oroszok és kizavarták a németeket az erdőből. Végül mejjött az erdész, és mindenkit kizavart az erdőből. A partizánokat sosem kellett kizavarni, mert azok itt sosem voltak.

Losonci Miklós

Népuralom

Demokrácia. !5 éven keresztül irigykedve néztük a szabad nyugat szabad választásait. Miközben nálunk egypártrendszer volt, amit formálisan „4 évente ki is kellett választanunk” az egyetlen jelentkező közül. Ausztriában két jelentkező közül. Ausztriában két jelentős jobboldali párt van. Majd 10 évvel ezelőtt a néppárt nyerte a választást, és

másik jobb oldali párttal, a szabadság párttal akart kormányozni. Erre Merkel magához hívatta Kurzt. Aki ezután a szocialistákkal kezdett kormányozni.

Losonci Miklós

Büszkék lehetünk elődeinkre!

200 éve készült el a Kápolnánk

Minden falu, hivatalos kifejezéssel község, büszke akár több évszázaddal visszamenőleg is az elődeire. Mi a hajdani Kékes nevű település utódjai is büszkék lehetünk elődeinkre, akik ebben a pilisi hegyekkel körbeölelt katlanban falut tudtak alapítani, úgy hogy verejtékes munkájukkal megtermelt javaik jelentős részét le kellett adózniuk terménnyel, munkával, vagy az által szerzett pénzzel az államnak és egyháznak is. Ezekon felül részt kellett venniük a Templom, Kápolna, Plébánia építkezésén és sok egyéb munkákban is. Így tudott létezni, és gyarapodni a község.

Kápolnánk 1825-ben épült, ez a szám látható a főhomlokzaton. Az építése óta több felújításon, sőt bővítésen is átesett. 1867. szeptember 14-én a bejárati rész meghasadt. Ekkor kötámszokkal orvosolták a repedést. Nyolc évvel később, 1875-ben az akkori éppenötvenéves kápolna főhomlokzataát alapjáig le kellett bontani, és újjá építeni. A következő évben a harang repedt meg. Még ugyanebben az évben másikat öntöttek. 1885-ben az akkor márhatvanéves Zsindely annyira előregedett, hogy nem érte meg javítani.

A három ablakot is akkor cserélték ki. A szigetelés hiánya miatt körös-körül elvizesedett a falak alja. Fél méter magasságban leverték a vakolatot és újravakolták. 1898 – ban a nagy templom padozatának burkolatából kimaradt cementlapokból elkészítették a kápolna padozatának burkolatát. 1913-ban piros burkolatot kapott a tetőzet. Akét világháború között és a háborút követő kommunista diktatúra alatt, a hatvanas évekig jelentősebb felújítás nem történt. Az épületet 1966-68 között áldott emlékezetű Zahola atya itteni

papsága idején igen jelentős társadalmi munkával kívül belül újravakolták. Említést érdemel, hogy ezeknél, a munkálatoknál az asszonyok is derekasan kivették részüket. Ők verték le a vakolatot, és kézi erővel keverték a habarcsot. Jómagam, még a katonai szolgálatra való bevonulásom estéjén késő este villányfénynél kentem a derék asszonyaink által kevert maltert a mennyezetre. Nem csak a habarcsot keverték bent a kápolnában lévő nagy faladában, de takarították, szedték össze az építkezési törmeléket.

2002 – ben Kabar atya idejében, általános igen komoly felújítás történt. Ezzel a felújítással kápolnánk állagának megóvása hosszú időre megoldódott. A római katolikus kápolnánkban, ökomikus istentiszteletek is folytak. Kápolnánk, mint két évszázados építmény is előkelő helyet foglalt el minden időnkben falunk életében. Többek között ezért is rászolgált arra, hogy helyet kapjon községünk értéktárában.

Franyó Rudolf építőmester

Jozef Markus

S hlbokým zármutkom oznamujeme, že nás vo veku nedožitých 81 rokov navždy opustil Jozef Markuš, významná osobnosť slovenskej kultúry a predseda Matice slovenskej.

Jozef Markuš sa narodil 13. marca 1944 v

Nyíregyháze. Bol významný ekonóm, národohospodár, prognostik, politik (aj podpredseda vlády SR), verejný činiteľ, kultúrny pracovník, publicista, esejista, spisovateľ a spoluzakladateľ Slovenskej republiky.

Jozef Markuš svojím pôsobením v Matici slovenskej zásadne ovplyvnil národné a kultúrne dianie na Slovensku. Počas svojho predsedníctva neúnavne presadzoval a posilňoval národnú identitu, kultúrne dedičstvo a jazykovú svojbytnosť Slovákov. Vďaka jeho práci Matica slovenská rozšírila svoje aktivity, podporovala historický výskum, vydateľskú činnosť a budovala povedomie o slovenských dejinách a tradíciách. Ako predseda Matice slovenskej stál na jej čele v rokoch 1990 – 2010.

Navštívil aj Senváclav.

Jeho odchod je veľkou stratou pre celé Slovensko, pre matičné hnutie i pre všetkých, ktorí si vážia našu kultúru a históriu. Česť jeho pamiatke!

S hlbokým smútkom chceme oznámiť, že 3.3.2025 nás opustil náš drahý

Ing. JOZEF MARKUŠ, DrSc.

vo veku nedožitých 81 rokov

Jozef Márkus

Mélyseges szomorúsággal tudatjuk – ismertetjük, hogy 81. életének betöltés előtt örökké elhagyott minket Jozef Márkus, elismert személyisége a Szlovák kulturának, és vezetője a Szlovák Anyácska szervezetének. (Matica Slovenská).

Jozef Márkus született 1944. március 13. Nyíregyházán. Elismert ökonomikus, néprajzkutató, publicista, író, és társalapítója a Szlovák Köztársaságnak. Jozef Márkus töretlenül közreműködött Szlovákia népeinek békés

egymásmellett élésén. Mint vezetője a nagymúltú „Szlovák Anyácskának” 1990 – 2010 között, meglátogatta Pilisszentlászlót is.

Eltávozása nagy vesztesége egész Szlovákiának, a Szlovák Anyácska közösségnek, és mindenkinek akik értékelik, és elismerik szlovákságunk kulturáját és történelmét.

Tisztelet emlékének!

F R

Pénz

Annyi van „Nyugatnak”, hogy el sem tudja költeni. – Majd a migránsok...

Február

Ereje van minden fagynak (-10), de már a déli napsütésnek is. (+ 10).

Az élet

Olyan, mint egy homokóra. Főnt van a hátralévő időnk, ami folyamatosan fogy. Lent pedig a pénzünk, ami hátra lévő idő nélkül is, hiába gyarapszik. Nem ér semmit.

Losonci Miklós

Nemi diszkrimináció

A két és háromgyerekes édesanyák jövedelemadója idéntől megszűnt. Az édesapáké nem.

Az a nők munkakedvét még tovább növeli, pedig már most is csak pénzt akarnak, gyereket alig. Az édeapák munkakedvetovább csökken, ha nekik nem jár az adómentesség. O – ról 18 év lett

eredetileg a gyerektartás, majd 18 – ról 25 év. A feleség hűtlensége esetén is. A születési rátánk a nemi diszkriminációk miatt 0,75 – re zuhant felnőtenként. Jogokat az édesapáknak is, ne csak at édesapáknak is, ne csak a nőknek!

Losonci Miklós

Ez nem válasz a migrációra

Én „még csak 70 éve élek, de minden kérdésre a kérdésnek megfelelő válasz kellene adjak. Egész életemben. A németek viszont 80 éve „mindenre” ugyanúgy válaszolnak: „Le a fasizmussal!”

Először is a németek nácik voltak (40 %-ban).

Fasiszták az olaszok voltak. 80 évvel ezelőttig. Az orosz megszállásra és a migrációra a „le a fasizmussal” – nem válasz. Az oroszok már kimentek, a világinvázió elleni harc viszont most van. A száz és félevent élte Kissinger szerint Németország Európának túl nagy, a világnak túl kicsi. Amikor gyengélkedik azt a világ meg sem érzi, de Európa beleremeg.

Losonci Miklós

Egyházi élete szlovákságunknak

Pilisszentkereszt templom

A magyarországi szlovákok többsége evangélikus. A szlovák katolikus lakosság zöme a Dunántúlon telepedett le, többek között a Pilisben. A szlovák katolikusok a 18. század végétől kezdve már rendelkeztek szlovák nyelvű énekeskönyvekkel, sőt – ritkábban – bibliával is. A pilisi katolikusok a szlovák irodalmi nyelvet használták a liturgiában, majd mivel az 1920–30-as évektől kezdve krónikussá vált a szlovákul tudó papok hiánya, a liturgiák kánoni része teljesen elmagyarosodott. Ez egy sajátos kétnyelvű modellt eredményezett: a

szlovák és magyar nyelvű liturgiai szövegek kétnyelvű egységet alkotnak. Ez az egyes pilisi falvakban másként valósul meg. Az idősebb generáció körében Szentkeresztben is a kétnyelvűség dominál, „mert a litániák, az esti, a hétköznapi misék magyar nyelvűek, amíg a pap nem jön, addig az asszonyok szlovákul imádkoznak, az Otče náš az megy folyamatosan, amíg a pap nem miséz, a végén megint az van, az imák azok általában szlovákul vannak.”

Rózsafüzér-tagok is vannak a faluban: húsz rózsza van, rózsánként 15 taggal, ami háromszáz embert jelent, „akik folyamatosan, mindennap imádkozzák szlovákul a rózsafüzért, ők jellemzően felnőttek, tehát ezek alapján igen aktív a szlovák nyelv otthon. És még vannak azok, akik nem tagok, de imádkoznak szlovákul.” „Hogy milyen nyelven imádkozom? Mindkét nyelven, ha kismisére megyek, akkor magyarul, ha nagymisére, akkor szlovákul, ha Szlovákiában vagyok, akkor automatikusan szlovákul imádkozom a templomban, akkor is, ha egyedül vagyok, de Magyarországon magyarul.”

A magyarországi szlovák katolikusok számára – így a szentkeresztek számára is – a Józsefvárosi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat által szervezett budapesti szlovák nyelvű szentmisék enyhítik némileg a szlovákul miséző papok hiányát. Ezekre, az istentiszteletekre havonta egyszer, minden alkalommal más-más település híveit invitálják meg.

Pilisszentkereszten 2006-ban megalakult a német kisebbségi önkormányzat is. 32 polgár kérte felvételét a német választói névjegyzékbe, a kisebbségi jelöltekre szavazók száma pedig 29 volt. (A legutóbbi népszámlálás adatai szerint a településen német nemzetiségűnek 13, a német kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődőnek 21, német anyanyelvűnek és a német nyelvet családi, baráti körben használónak négy-négy fő vallotta magát.) Szentkereszten valóban meglehetősen sok a német eredetű családnév, ám ezek a családok is legtöbbször szlovák anyanyelvűnek/ nemzetiségűnek vallják magukat,

amit egyik interjúalanyom a következőképpen indokolt meg: „És itt jön az az érdekesség, hogy mitől vannak sváb nevek, és mitől mégis szlovák a település. (...) A svábra jellemző a kevés gyerek, az egyke, a vagyon, a szlovákra, a szegényekre a sok gyerek, a túlélést csak egyféleképpen tudta biztosítani, hogy 10-14 gyereket szült az asszony, ezeknek mind anyanyelve anyja után szlovák volt, és ha mondjuk egy sváb fiú elvett egy szlovák lányt, az szült neki ennyi gyereket, azoknak mind anyanyelve a szlovák volt, a családneve az sváb, azért van itt annyi Klausz, Fuhl és sorolhatnám, és ez a két nép tökéletes békességben él egymás mellett és beszél két nyelvet, beszéli a németet és a szlovákot, és nem beszéli a magyart.”

A kisebbségi önkormányzatok fő célja és feladata a helyi kulturális értékek megőrzése, a nemzetiségi napok, bálók, a szlovák karácsony megrendezése, a búcsúval kapcsolatos szokások felelevenítése.

Fuhl Imre

Hol rontottuk el?

Mohácsi csata

Muhinál az volt a baj, hogy nem volt „egyetlen” lövészünk sem, miközben a mongol sereg minden

tagja lövész is volt 50 nyílveszővel. Mohácsnál sem volt még matematikai esélyünk sem. Az oszmán birodalom sokkal erősebb volt nálunk. Sőt voltak ágyúik. Nekünk még nem, csak lovasságunk. Ráadásul olyan gyorsan érkeztek a törökök, hogy ne legyen időnk egyesülni az erdélyi, cseh és horvát szövetségeseinkkel. Egyszerűen csak érvényesítették a számbeli és tárgyi fölényüket. A teniszben és a sakkban ezt kikényszerített hibának nevezik. Nem volt jó választásunk. Hibázásokra kényszerítettek a létszámukkal, a gyorsaságukkal és technikai előnyükkel, az ágyúikkal.

Losonci Miklós

Rókák a tyúkólbán

Trump az első héten 10 000 (tízezer) transzdzsendert rúgott ki a hadseregből. Már az is abnormális, hogy nők gyerekekszülés helyett háborúznak, de az, hogy mindenki azok között zuhanyozhat, aminek kinevezi magát. Az olyan

mint vadászni az állatkertben. Bárkiről le lehet operálni bármit, vagy fel lehet rá operálni bármit, de minden 49. molekulánk, kromoszómánk vagy férfi vagy női a sejtjeinkben.

Losonci Miklós

Dušan Čaplovič - slovenský politik, historik a archeológ *zomrel vo štvrtok 6. marca 2025*

Dušan Čaplovič sa narodil 18. septembra 1946. Vysokoškolské štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave absolvoval v roku 1969. Až do roku 2002 pôsobil v Archeologickom ústave Slovenskej akadémie vied (SAV) v Nitre. V rokoch 2002 až 2020 bol opakovane zvolený za poslanca Národnej rady SR, zastával viaceré posty vo vládnom kabinete. Bol podpredsedom vlády SR a ministrom školstva. Tiež bol autorom mnohých odborných publikácií z oblasti histórie vydaných na Slovensku aj v zahraničí.

V júni 2008 ako podpredseda slovenskej vlády navštívil Senváclav, kde predstavil knihu Milana Ferku *Krádež svätoštefanskej koruny*, ktorú preložil do maďarčiny a vydal Rudo Fraňo. Poklonil sa pamiatke kráľa Ladislava a zavítal do Jánošíkovej krčmy.

Češť jeho pamiatke!

Dusán csaplovics – szlovák politikus, történész, és régész *Meghalt 2025. március 6. csütörtökön*

Dusán csaplovics született 1946. szeptember 18. Felsőiskolai – egyetemi tanulmányait a

Pozsonyban a Koméneusz János Egyetem végezte, Filozófiai szakon és diplomázott 1989 – ben. Egészen a 2002. év végéig Nyitrán az Archiológia Szlovák akadémiaán tevékenykedet. 2002 – től egészen 2020. ismételten folyamatosan lett megválasztva, miniszterelnök helyettesnek, mint művelődéügyi miniszter. Igen elismert történész és publicista volt nem csak hazájában, de határon túl is. 2008 júniusában mint miniszterelnök helyettes ellátogatott Pilisszentlászulóra, ahol előadta dr. Milán Ferko író – történész *Krádes Svetostefanskej koruny c. könyvét*, amelyet *SENT ISTVÁN* koronájának elrablása címen magyarra fordította és kiadta Franyó Rudolf. Ezután tiszteletét főhajtással jelezte a község védőszentjének, Szent Lászlónak kápolnánk mellett elhelyezett mellszobránál. Ezt követően meglátogatta, a szlovák népihősről *JÁNOSÍK*-ról elnevezett Jánosik kocsmát. Tisztelet emlékének!

EMLÉKEZÜNK HALHATATLAN LEGENDÁNKRA!

103 éve született a világhírű szlovák származású, magyar labdarúgó legenda, HIDEKGUTI NÁNDOR (eredeti nevén Dvorník- magyarul Udvaros), becenevén "Öreg" (Budapest, 1922. március 3. - 2002. február 14.), az Aranycsapat kiemelkedő csatára, olimpiai bajnok (1952), világbajnoki ezüstérmes (1954) labdarúgó. 1945 és 1958 között 69 válogatott mérkőzésen 39-szer talált a kapuba. A feledhetetlen „évszázad mérkőzésén”, 1953. november 25-én a londoni 6:3-as meccsen mesterhármast szerzett Anglia ellen a Wembley Stadionban.

Sokoldalúságáról tanúskodik, hogy a válogatottban a támadósor valamennyi helyén szerepelt, de az igazi „működési területe” a hátravont középcsatár szerepköre volt. Fénykorában a világ legjobb támadói között emlegették. Technikailag és taktikailag tökéletesen képzett, rendkívül ötletes, munkabíró, gyors és fejjátékban is igen jó labdarúgónak bizonyult. Sikerekben gazdag pályafutásának egyik érdekessége, hogy harmincadik életévén túl „érett be”.

Hidegkuti Nándor 80 éves korában, szív- és keringési elégtelenség következtében hunyt el 2002. február 14-én. Végso nyughelye az Óbudai temető Nemzeti Sírkert részén található.

Örökkön örökké Halhatatlan..

HIDEKGUTI NÁNDOR 1933-ig Dvornik Nándor,

majd 1944 végéig vitéz Hidegkuti Nándor. Édesapja 1934-től a Vitézi Rend tagja, Hidegkuti Nándor pedig 1939-ben várományos majd 1940. május 15-től (3149/1939-40. szám) vitéz lett.

1933-ig Dvornik Nándor volt a neve. Aminek magyar jelentése Udvaros. Tehát abszolút, vitathatlanul szlovák volt. Családját – bár több helyen olvasható, de – sohasem hívták Kaltenbrunnernek és Dvoraceknek sem.

Kigyűjtötte: F R

GAZDAKALENDÁRIUM

Legfontosabb feladat a szőlőmetszés. Minden tavalyi vesszőt minimum 5, maximum 10 cm. hosszúságúra pontosabban rövidségűre vágjunk vissza. Sosem a rügy fölött, hanem mindig a következő rügy alatt. Mindig két rügyre metszünk. A három hajtástól túlságosan besűrűsödne a szőlőnk, az egytől túlságosan kiritkulna. Az elvénült alanyfákat, alanyszőlőket vágjuk ki. Újra oltásuk nemes gyümölcsre csak akkor ésszerű, ha még fiatal alanyról van szó. Ezzel ellentétben a kihalt kényes őszibarackfákból csak az

átolthatatlan, öreg keserűmandula alany szokott megmaradni. Elsőnek virágozik, de termése ehetetlen. A szőlővel ugyan ez a helyzet. A filoxéria óta otellóra oltják a nemes fajtákat vagy amerikánra, mert mindkettő vadalany. A filoxériának mérgező. Ezeknek a termése is rosszízű a boruk pedig metilalkohol. Viszont 10 fokkal erősebb fagyot is kibírnak, mint a rájuk oltott nemes szőlő. A napfoltmaximumok évében a Nap „hidegebb” mint máskor: ilyenkor szokott befagyni a Duna. Általában 11 évente következik

be. A szőlők nemes része ilyenkor nagyon visszafagy. A termőcsapok, termőkarok, sőt akár a termőtörzsek is.

Ezeket mindig a nemes részből neveljük újra, ha a teljes nemes rész kifagy otellóból ne képezzünk lugast. Legjobb kivágni. Tövető kapával, csákánnyal. Öreg tőkét újra oltani csak idővesztés. A szőlő esetében a tavaszi telepítés előnyösebb az őszinél a fagyveszély miatt, ellentétben a gyümölcsfákkal. Jó nagy gyökérrel, jó mélyre ültessük. Többszörösen megforgatott laza földbe. A bevált fajtákat telepítsük. Ezek erős növekedésűek, bőtermők, ellenállók a gombabetegségekre és mindenek előtt nagyon fagyűrők. A Zalagyöngye csak egy-két fokkal marad el az otellótól. Magasan fekvő falvakban „zalát” telepítsünk, ha kell a ház, kőfal déli

oldalához. A sasza és csabagyöngye is erős növekedésű bőtermő, de csak közepesen fagyűrő. A csemegeszőlők héja vékony, a borszőlőké vastag. A sasza vegyes hasznosítású. Bornak csemegének egyaránt alkalmas. Azért kell a harmadik rügy alatt metszeni a szőlőt, mert a második rügy fölött metszve, a második rügy kiszárad. Tavasszal, a lehető legkorábban ültessük a gyümölcsfákat. A lehető legnagyobb gödörbe, a lehető legnagyobb gyökézzel, de a legkisebb koronával, arasznyira visszavágva az ágakat a törzs fölött, mert a gyökérzet zöme is a faiskolában maradt, és a talaj sincs egy évig visszaülepedve, a gyökerekhez. A szőlőmetszést legkésőbb rügyfakadásig végezzük el. A gyümölcsfákat akkor oltuk át, ha a z első termésük rossz ízű, vagy főleg ha „köpött magból” keltek ki kertünkben, amik termése garantáltan savanyú, keserű, apró, ritka, színtelen. A csonthéjasok átoltva elmérgázosodhatnak, az alma körte nem. Közvetlen a rügyfakadás előtt oltunk. Szorosan kötözzük. Fa és hánccsállomány is legyen az oltóvesszőn és az oltandó ágon is. Én gyurmával szoktam körberagasztani a kötést a kiszáradás ellen. Nekem az oltóág felső vége vált be mert az aljának lenne felső metszése, ami kiszáritja az oltóvesszőt. Az oltóviasz a legjobb kiszáradás ellen. A talaj még ragad az ásóra, pedig a hidegtűrőket már lehetne vetni.

Losonci Miklós

Fuvarosok a Pilisben

Részletek, a fenti címen megjelent írásomból

...A középkorú Kosznovszkit, aki életében még soha nem sietett nem kapkodott, nem volt olyan fizettség, amiért őt nagyobb igyekezetre lehetett volna rábírn. Pap-hegy oldalából a mélyúton fuvarozva a fát, mégis futásnak eredt.

Mikor azután a hegy alján találkozott Dankovics gazdával, aki a hegynek felfelé vezette lovait a szekérrel, a gögös Dankovics szokása szerint fölényesen kiáltott feléje.

- Látom, sikerült lejönnöd a gebéiddel. Kettő, vagy három kerékkel fékeztél?

- A kevésbé jómódú idősebb Kosznovszki gazda elrejtve sértődöttségét, mosolyogva hazudott.

- Ó kedves Lajkó, kettő éppen megteszi.

Ő, viszont hárommal fékezett, ebből a két hátsó kerekén a láncot, hogy jobban fogjon ügyesen a kerék alatt, összecsomózta. Ez annyira lefékezte, hogy néha még a Dankovics által gebéknek nevezett lovainak kellett meghúzniuk a rakományt. Nos Dankovics, miután felment a hegyoldalba és megrakta szekere a plébániára szállítandó ölfával csak úgy simán, megkötötte a két hátsó kerekét a küllőknél, nem a vasráfos kerék alatt. Ezt követően a lovak elé ment és elindította a rakományt. Szekér a rakománnyal egyre inkább gyorsulni kezdett. Szegény lovak, hátsó lábaikon csúszva sem tudták

a meredek mélyúton visszatartani a mögöttük lévő ölfával jól megrakott szekeret.

Dankovics látván, hogy az út mélysége miatt nem tud oldalt ugrani, nagyon megijedt. Lehet hogy dolyfős életében először, de teljes erejéből futásnak eredt. Mikor kiért a mélyútból a szénagyűjtő asszonyok közé, azok ijedségükben ordítani kezdtek.

- Asszonyok meneküljünk, nagy lehet a baj! Rohan a büszke Dankovics. Az viszont annyira megijedt, hogy csak a mélyúttól távolabb állt meg. Miután kilihegte magát és észhez tért, igyekezett vissza lovaihoz, akik a mélyút végén a lejtő oldalába kanyarodva remegtek.

Most már van elég tennivalónk

A kemény és nem kevésbé veszélytelen fuvarozási munkáknál is voltak azonban humoros pillanatok.

Egyszer például, a Pilisszentléleki Hurta István vitt édesapjával hazafelé egy igen nagy rakat szénát, szekerekkel, a falu feletti pálos kolostor romjai környékéről. Édesapja tartotta kezében a gyeplőt, Istvánnak kellett felügyelni a kocsin lévő szénát, és hosszúnyelű villával a dőlésnek megfelelően

támasztani. Gyenge kezei a legénykének, nehezen tudták visszatartani a nagy rakat szénát. Édesapja szintén éles szemmel figyelte a szénarakatot. Egyszer egy kicsit elmélázott és éppen akkor ment rá a kocsi kereke egy kőre, amire a rakat megbillent és a kocsi felborult!

István édesapja erre felhördült:

- Istenem, Istenem! István, most mit fogunk tenni? A mindig vidám és gondtalan István mosolyogva megnyugtatta édesapját.

- Ó, édesapám attól ne féljen, most már van elég tennivalónk! Ebben valóban igaza volt, a felborult szekérral lett elég tennivalójuk.

A szintén Hutai (Pilisszentlélek eredeti elnevezése) Trkala gazda, meszet szállított Esztergomba. Hazafelé menet az üres kocsiból kirázódott az első és a hátsó tengelyeket összefogó rúdból a vasdarab. A kocsi így kettévált. Trkala, aki fiával a sarogjára felszerelt ülésen ült leszállt és fia segítségével, két három perc alatt visszatolták a kocsi hátsó tengelyét, visszaütötték a vasdarabot, és mintha mi sem történt volna, szomjukat oltani a legelső kocsmánál megálltak.

A pilisszentkereszti Vendel, fiatal éveiben a legjobb fuvarosnak számított szülőfalujában, csak felhőkölt, mikor pejkója váratlanul megriadt és vágta rohant lefelé a pomázi úton és csak a völgyben állt meg a mésszel megrakott kocsival. Lova előtte soha nem tett ilyet, de akkor állítólag egy hiúz rohant a ló lábai közé, amitől az megriadt. Leghíresebb eset Keszölcön történt, amikor hét szénaszállító kocsi ment egymásután szénával megrakodva egy szűk mélyútban. Felhőszakadás kapta el őket. Hirtelen jött, senki nem is gondolta volna, olyan hirtelen érkezett. Mire felfogták, hogy mi történik, már csapkodtak is felettük a villámok, és a mennydörgésektől remgett a föld. Erre rögtön megeredt a zápor. Mintha kettészakadt volna a felhő, és locsoló kannából ömölne a víz.

Első kocsival Novákné, akinek férje nem tért vissza a Nagy háborúból, ment. Annak valami beletekeredett a kerékküllök közé, meg kellett állnia ott helyben. Amíg úgy-ahogy körül nézett, már ömlött is a szekér mögött a zápor is tolta maga előtt a sarat. Hét kocsi rekedt ott mozdulatlanul, a mélyútban. Száraz szénát elöntötte az agyagos koszos víz. Emberek jajgatásait talán még a faluban is hallani lehetett. Szénával megrakott szekerek viszont mozdolatlanul álltak.

Szekereket aznap a faluba nem húzták be. Meg kellett várni, amíg leülepszik a sár. Csak a fogatokat tudták nagy nehezen kihajtani a mélyútból.

Ó mennyi baj történt az utakon, mennyi csapást kellett elszenvednie fuvarozás közben a Pilisben élőknek. Ilyen bajok miatt féltek izgultak otthon az asszonyok, mikor a férjük, vagy a fiuk fuvarba indult.

- Ej csak sikerülne neki szerencsésen hazajönni! Az arcokon is meglátszottak a gondok:

- Hogyan éljük azt túl, ha valami történik az emberrel, vagy állattal?

A meredek lejtők előtt a félenkebb természetűeknek nem egyszer a szokásosnál élénkebben vert a szívük, mikor végig gondolták, mennyi baj történhet velük az úton?

- Sikeresen lejutottál?

- Igen bizony sikeresen, csak a kanyar előtti meredeken, ahol köves az út, ott lódult meg a szekér. A kerék altt kell megkötni a láncot!

Ó, milyen izgatottan kérdezték asszonyok férjeiktől, mikor sikeresen hazatért a szekérrel még

reggeli előtt, és megállt a kapunál.

Ilyenkor feleségek, igyekeztek kifelé a pitvarból.

-Nos, hogy sikerült? Minden rendben?

A Pilis hegységben, és természetesen más hegyi falvakban is, egyik fuvaros sem lehetett teljesen biztos a dolgában.

Éppen ezért is ebben a környezetben ezen a vidéken, jobban tudomásul vették a különböző nyelven beszélő népek, hogy bizonyos munkáknál, és bajban a nemzetiségi hovatartozástól függetlenül össze kell fogniuk.

F R

Bölcs keresztényi mondások

Tibor atya gyűjteményéből

- Ha nincs Isten, az életünk alapvetően értelmetlen.
- Minden szó, amit a szádon kiejtesz, téged minősít és nem azt akihez intézted.
- A nyugdíj nem járadék, hanem egy munkás életen át gyűjtött járadéka.
- A nyugdíjas fáradt, de nem eltartott és nem buta.
- Nem múlnak ök el, Kik szívünkben élnek, hiába száznak rájuk, álmos évek.
- Nem a póráz teszi a kutyát hűségessé.
- Nem a tökéletesnek vban szükségük szeretetre, hanem azoknak, akik nem tökéletesek.
- Enberileg szólva, a halálnak jó oldala is van: az, hogy véget vbet az öregségnek.
- A zaj sem bizonyít! Egy tyúk néha akkora ricsajt csap, mintha aszteroidát tojt volna.

- Könnyen véget lehetne vetni a Sátán hatalmának, ha csak egy lázadó angyal lenne!
- Aki gyalogszerrel jár, nem szegődik lovas mellé.

Fájni fog

Az utóbbi hónapokban többször is elhangzott, hogy néhány éven belül elérjük a bruttó 1 millió forintos átlag keresetet. Ez valóban nem is lehetetlen. Életidőm jelentős részét (55 évet) mint építési vállalkozó töltöttem el, de az akkori idők elnevezése szerint zsargonos kifejezéssel még „Polgazt” is tanultam. Tehát ezáltal is van tapasztalatom ezen témakörben is.

Ezért is bátorkodom megjegyezni azt, hogy egyáltalán nem mindegy, ez a béremelés hogyan valósul meg. Mert szerény gazdaságtudományi

tudásom szerint, amennyiben a béremelés nem a termelékenység növekedésével fog történni, akkor bizony nagy az esélye annak, hogy tovább folytatódik, sőt még emelkedni is fog az infláció.

Az 1 millió forintos átlagbér valóban nem illozórikus. Ugyanakkor viszont amennyiben a bérek emelése nem párosul majd a termelékenység növekedésével, akkor drága szülőházánknak egy újabb és kegyetlenebb inflációval kell szembenéznie.

Ennek főoka józan „parasztésszel” gondolkodva az

lesz, hogy a magasabb bérek miatt nőnek a termelési költségek is. Nos ezt a munkaadók – vállalkozók csak a fogyasztási árak emelésével tudják kompenzálni.

Tehát leegyszerűsítve: - amennyiben a gépszerelő vállalkozó megemeli a földműves felé traktorának javítási költségét, a földműves kénytelen lesz megemelni a búza árát, amiből készül a liszt.

A pékmester drágábban tudja megvenni majd a drágább búzából készült lisztet, kénytelen lesz megemelni a kenyér árát. Ez bizony bűvös ördögi kör. Tehát ne gondoljuk azt, hogy az 1 millióval jól járunk! Ennek elemzését folytathatnám még néhány oldalon át. Az áremelkedés viszont természetes velejárója az életünknek. Pártoktól függetlenül. A szocializmusban is sok igen fontos alapvető ételkészítés, mint a kenyér és sok egyéb fontosabb ételkészítésünk valóban évekig tartotta az árát. Ugyanakkor a kezdetben olcsó építőanyagokat viszont csak baráti, „kézbentartott papírpénzzel”

való kézfogással lehetett megvásárolni. Az egész világon emelkedtek, emelkednek, és emelkedni is fognak az árak, mert a pénz, aranyfedezet nélkül, (de még azzal is) csak pillanatnyi vásárlóerővel bíró festett papírszelet.

F R

Mily Rudko!

Velmi pekne ďakujem za posledné číslo Trubníka, króre ani tentokrát nesklamalo. Obsahuje mnoho veľmi zaujímavých článkov a informácií. Este raz Ti gratulujem k titulu rytier maďarskej kultúry.

Len takto ďalej!!! Maj sa krásne a všetko najlepšíe!!!

S pozdravom: Zolo

Kedves Rudkó!

Nagyon szépen köszönöm a legutóbbi elküldött Kürtös számot, mely most sem hazudtolt meg. Tartalmaz nagyon sok érdekes írást, információt. Még egyszer gratulálok a Magyar Kultúra lovagi címedhez. Csak így tovább!!! Érezd jól magad, és mindenből a legjobbakat!!!

Üdvözlettel: Zoltán

Jeles napok Márciusban

Március 9. FRANCISKA

(Római) özvegy. Meghalt 1440. Ünnepe: március 9. A vallásos és szorgalmas háziasszonyok mintaképe. Roppant megsajnálta a természet mostoháit. Különösen sokat törődött a szegényekkel. Türelmes természetére jellemző, hogy a negyvenéves házasságában soha közte és férje között nézeteltérés nem volt. Férje elhunyt után megalapította az Oblaták női társaságát, melynek élete végéig maga is tagja volt. Ritka szép, harmónikus életét misztikus adományok és csodák dicsőítették. Szent Franciska a

háziasszonyok védőszentje. Franciska = Fáni a Ferencnek női alakja. Jelentése lásd Ferencnél.

Március 12. GERGELY

(Nagy) Pápa, egyházdoktor. Meghalt 5604. Ünnepe: március 12. Római palotáját bencés kolostorrá alapította át, maga is bencés lett. II. Pelagius pápa halála után ő lett a római pápa. Erősen küzdött a szimonia ellen. Önmagát servus servorumnak nevezte, ezóta a pápák a szolgák szolgájának nevezik magukat. Naponta 12 szegényt megvendéget. Hamiliáit és himnuszait

ma is használja az egyház. Állítólag tőle ered a regina coeli antifóna. Rendezte a mise könyvet, Antifonáriumot és a Benedictionálét. Ő a „Cantus firmus” atyja. Nagy volt mint szónok, író, szervező és szent. Nagy Szent Gergelyt az énekesek, zenészek, tudósok építészek

védőszentjüknek tisztelik.

Március 17. PATRIK

hitvalló. Meghalt 461. Ünnepe március 17. A pásztorfiúból hosszú tanulmányi idő után pap,

sőt püspök lett Írorszáiban. Beszédeivel nagy eredményt ért el az írek megtérítésénél. Írország apostola. A bányászok, kádárok, kovácsok és borbélyok védőszentje. Patrik – Patrícus a latin pater névből: atyai, másutt: mesterember.

Március 24. GÁBOR FŐANGYAL

Ünnepe: március 24. Isten több fontos küldetésre szemelte ki. Dániellel ő ismertette meg a 70 évhétről szóló jövendölést. Zakariással ő közli, hogy fia fog születni, ki a Messiás előhírnöke lesz. Isten őt küldi el Szűz Máriához, hogy tudassa vele az isteni Kisdéd megtestelésének titkát Szent Gábor, női alakban Gabriella, a zsidóban: Isten embere.

Kigyűjtötte: F R

Elődeink humorából

ÉN DÖMPERES VAGYOK NEM ALPERES

Az ötvenes, hatvanas, de még a hetvenes évek elején is dömpereket (billenőputtonyos szállító jármű) használtak az építkezéseken, ömlesztett anyagok föld, kavics, homok, mész, beton stb. Szállítására.

A hatvanas évek vége felé már egyre jobban beindultak a magánérs építkezések is.

A szállítóeszközöket, anyagokat lekötötték az állami beruházások.

Nehezen lehetett hivatalosan fuvarost találni. Ezért, de tán a kedvezőbb árak miatt is elterjedtek a fekete fuvarok, amelyben a hozott anyagok többségét is a fuvart elvállaló gépkocsivezető intézte.

Jól járt mindenki, a megrendelő tudott építkezni, a fuvarozó kiegészítette fizetését, amiből ő is meg tudta építeni családi házát.

Laci a szentendrei telephellyel rendelkező KTSZ-ben (Kisipari Termelő Szövetkezet) dolgozott dömperesként. László, szintén nem akarván lemaradni a jóból, saját házikójához, de eladásra is hordta a „menthető” anyagokat.

Társá figyelmeztetése ellenére is egyre bátrabban hordta azokat. Elárulta valaki, vagy saját magától bukott le, nem tudni.

Rendőrségi feljelentés, majd bírósági ügy lett belőle.

Megkapván az idézést, elment az akkori Szentendrei Járási Bíróságra.

Társadalmi tulajdon elleni lopás vétsége volt a vád.

Elkezdődött a tárgyalás.

- Alperes, álljon fel! – szölt a tárgyalást vezető bíró.

Laci nézelődött, nyakát tekergette ülve maradt.

- Mondtam, hogy álljon fel alperes, nem érti?

- szölt mégegyszer, de már hangosabban a bíró.

László végre felállt, körülnézett, majd megszözlalt.

- Bíró úr, én dömperes vagyok, nem alperes!

SOROZÁS

Hajdanában az 1867-es kiegyezés előtt még verbuválás, katonafogdosás volt a módi.

Később elődeink idejében a sorozás, amelynek lényege az volt, hogy a mindenkori rendeleteknek megfelelően a bizonyos életkort elért legényeket az illetékes községek, városok vezetői bekísérték felszalagozott szekerekkel, borgözös hangulatban lévő, mellükön regruta szalagokat viselő katona jelölteket az arra kijelölt helyre.

Így volt ez az említett kiegyezés után, de ez a népszokás az ötvenes, hatvanas években már elveszítette jelentőségét.

A mindenkori tanácselnök kísérte be regrutáinkat a Szentendrei Kiegészítő Parancsnokságra. Itt a kötelező orvosi vizit után eldöntötte a bizottság regrutáink alkalmasságát a hadviselésre.

Azután hazajöve, a most már katonajelölteket meghívta a tanácselnök az állami pénzből erre az alkalomra rendelkezésre bocsátott pénzkeretből megrendelt hordó sörre, vagy egyéb italra.

A sorozó bizottság előtt megjelent pilisszentlászlói regruták között volt Laci is.

Nagy bánatára átesett az orvosi vizsgálaton- Hiába panaszkodott lúdtalpára, gerincfájdalmaira, rossz tüdejére, fájó szívére, rossz látására a katonarvos életerős, szikár, kiváló katonának való fiataalt látott benne. Így szólt hangosan az asszisztensnek:

- Megfelel.

Lacika szomorúan vette tudomásul ezt, amit közölt is az orvossal.

- Doktor, én nem tudtam idáig, hogy ilyen egészséges vagyok.

- Jól van fiam, nyugodj meg – ütögette meg vállát az idős doktor úr.

László ezektől a szavaktól ideges lett.

A következő adminisztratív üteme a sorozásnak, ahol név, lakcím, születés, anyja neve stb. Voltak a fő kérdések.

- Neve?

Nos erre kénytelen volt válaszolni.

- Hol lakik?

- Nem messze a főtértől.

- Anyja neve?

- Franciskának hívják a szomszédok.

- Hol született?

- Otthon az első szobában.

Kezdett dühbe gurulni az írrok őrmester. Azonosítani akarta a hadrafogható személyt.

- De mikor történt ez? – kérdezte most már szinte ordítva az őrmester.

- Miért nem kérdezték meg Vilmost? – mondta nevetve, játszva a kelekótyát.

- Ki az a Vilmos? – szólt a kérdés.

- Hogyhogy nem ismeri? Elöttem volt itt, majdnem a szomszédom, és egyszerre születünk, azt mondta nekem a Baba néni.

- Ki az a Baba néni?

- Erős nő bábaasszonya a falunak.

Nos, elfogyott az őrmester türelme, idióta szót használva bedobta Laci kartonját a katonaszolgálatra alkalmatlanok dobozába.

Lacival közel egyidőben született Vilmos sokadmagával leszolgálta az akkori két év katonaidőt.

Lacit soha többé nem hívták sorozásra, így soha nem élvezhette a katonaság dicsőségét.

SZENTENDRE ANNO

Ki a múltját nem ismeri, a jelenét meg nem érti, a jövőjét nem érdemli.

Lukoviczky Endre egy békéscsabai szlovák családban született 1939 március 4-én, majd a Mocos József által vezetett szakkörben kezdett ismerkedni a művészeti kifejezőeszközökkel. 1957 és 1962 között az Iparművészeti Főiskola textil szakán tanult, tanárai Dudás Jenő, Molnár Béla, Hincz Gyula és Rákosi Zoltán voltak. Pályája kezdetén sokszorosító grafikai tevékenységet folytatott, elsősorban a fametszet érdekelte, ezután linómetszettel kísérletezett, végül egy könnyebben formázható anyagot keresve fejlesztette ki a gipszmetszés technikáját. 1969-ben feleségével, Bálint Ildikó festőművésszel a szentendrei Új

Művésztelepen kapott műteremlakást. 1981-től műhelyében a saját művei mellett, Barcsay Jenő, Bálint Endre, Victor Vasarely és Gyarmathy Tihamér illetve Konok Tamás szitamappáit készítette. Nagy hatással voltak rá az Amerikai Egyesült Államokban eltöltött hat hónapos ösztöndíja során szerzett tapasztalatai. Haláláig a szentendrei közösség és művészeti élet aktív szereplője volt.

Festészeti tevékenysége elvont formákon keresztül vizsgálja a geometriai alakzatok konstrukciókba szerveződésének lehetőségét. Bár Lukoviczky Endre művészete elsősorban térgeometriai problémákat vizsgál, művészete nem nélkülözi az érzelmi és lírai hangvételt. Sajátosan plasztikus

elvont forma-képződményeit hallatlanul gazdag festőiséggel vitte vászonra. Pataki Gábor művészettörténész így jellemezte Lukoviczky festői világát 2014-ben: „...Lukoviczky egyfelől konstruktőr. Az Univerzumban lebegő, egy virtuális térben önmagukat kicsomagoló, különféle perspektívákba szökkenő, úrállomásokat és megapoliszokat idéző, egyszerre a határtalan lehetőségeket projektáló, másfelől egy posztumán, robotikusan irányított struktúrát teremtő entitás alkotásait megjelenítő nagyméretű művei nem

jöhettek volna létre előzetes tervek, számítások, az enyészpontra vonatkozó kalibrációk nélkül. Másfelől viszont szabad s gyakran ösztönös alkotó, akit nem köt vélt trendek vagy vélt izmusok fegyelme, lehetősége, s mellesleg joga van saját álmainak dekonstruálásához.”

(Pataki Gábor: Lukoviczky Endre „Nagy-kis képei”, Pauker Collection, 2014., 5. old.)
Tavalyelőtt hunyt el.

Gondolatok a pilisi szlovákságról

A jelenlegi Magyarország északkeleti Dunántúl Dunakanyari részének jobb oldalán lévő területet nevezzük Pilisnek. A jelenlegi történelemnek mintegy 1500 éves szlovák összefüggése van ezen a vidéken. Egyetlen szóval sem szabad vitatni egyéb etnikumok és népek részvételét Pilis történelmének kialakulásában, de addig, amíg leginkább a magyarok és németek jelenléte tisztesen elismert, a szlovákok különböző indokok miatt eltűnedeznek az archívumok és könyvek homályában. Ettől függetlenül bizonyított tény, hogy a szlovákság már 1500 évvel ezelőtt is jelen volt ezen a vidéken. A népvándorlás utolsó hullámaként 567-ben avarok hatoltak be az elpusztított Pannóniába. Jellemző erre a harcok népre az a levél, amelyben térfoglalásukat a bizánci császárral közölték. Több mint kétszáz évig tartó rabló kalandozásaiknak Nagy Károly fia, Pippin vetett véget. Ezt követően maradványaik beleolvadtak a Pannóniába hatoló szláv törzsekbe, majd végül a honfoglaló magyarság a szlávokkal együtt magába olvasztotta őket.

A honfoglaló magyarok, az őket megelőző népektől eltérően nem pusztították el a városokat. A magyarok és a szlávok gyorsan összeolvadtak. A magyar törzsszövetségnek – a nomád pásztornépek szokása szerint – két fejedelme volt: Árpád és Kurszán. Kurszán népe a Duna-kanyarnál, a Szentendrei-sziget védelmére települt le. Tehát a szlovákok akkor már itt voltak. Ezt támassza alá az, hogy a Pilis szó is a szlovák ples (kopasz, tar) elnevezésből származik. Ezzel kapcsolatban egy idézet Dr. Békefi Remig a pécsi ciszterci

Nyitra vára

gimnázium tanárától: „Határozottan állíthatjuk, hogy a pilis szót a szlávoktól vettük át.”

Így van ez Visegrad – Visegrád, Keszthely – Keszthely és nagyon sok földrajzi elnevezéssel és a letelepedéshez szükséges eszközökkel, építmények tartozékaival is: lopata -lapát, villi – villa, kosza – kasza, szeno – széna, szlama – szalma, oblok – ablak, komín – kémény, pohár – pohár, tanier – tányér és sorolhatnánk oldalakon át.

A leendő király I. István fejedelmi székhelyén, Nyitrán tartózkodott, ahol megismerkedett a szlovák Pázmány és Hont főispánokkal. Mindkettőjüknek már akkoriban jelentős örökölt birtokaik voltak. Mikor a Koppány elleni harcban a fejedelemnek katonai segítséget nyújtottak, I. István őket terjedelmes birtokokkal ajándékozta meg, némelyek belőlük átterjedtek a jelenlegi Magyarországra. Az utódok általában elmagyarosodtak, de sokan öntudatukat a középkor végéig megőrizték.

I. István királyunk szülőhelyén, Ostrigom-

Esztergomban alakította ki székhelyét.

Árpád-házi királyaink által több kolostor épült a Pilisben

Így éltek itt több évszázadon át békességben a magyarsággal és német, délszláv, ruszin és más ajkú nemzetiségekkel. Gondoljunk csak legnagyobb királyunk, az államalapító Szent István király erkölcsi intelmeire Imre királyfihoz:

„Az egynyelvű és egy erkölcsű királyság gyenge és törékeny.”

Szent István királyt követő királyaink más nemzetek királyai is voltak. Így éldegéltek elődeink jóban, rosszban, békességben más nemzetiségekkel. Együtt védték közös hazájukat, a Nagy Magyarországot.

Két és fél évszázad után Visegrad (fellegvár) – Visegrád lett Velké Uhersko- Nagy Magyarország uralkodóinak székhelye.

A tatárdúlás utáni esztendőkből pilisi remetéből alapította Boldog Özséb az egyetlen magyar alapítású pálos rendet.

A rend kolostorai szlovák ajkú elődeink Kestűc-Kesztölc, Mlinky- Pilisszentkereszt, Santov-

Boldog Özséb

Pilisszántó, Huta-Pilisszentlélek, Senváclav-Pilisszentlászló településeken épültek. A kolostorokban és azok környékén a mohácsi vész követő török hódoltságig virágzó egyházi életet éltek. A mohácsi csatavesztés után megindult a fejvesztett menekülés a török veszedelem elől. Visegrádot is elhagyta a helyőrség, helyettük pálosok költöztek és ők védték meg 1543-ig a várat a török előcsapatok ellen.

Derék szerzeteseinkkel együtt egész falvak húzódtak északra. A 150 éves török hódoltság után, a Pozsonyhoz közeli Elefantovban lévő pálos kolostorból szerzetesek indultak, hogy hajdani kolostoraikat felderítsék. Kolostoraik helyén erdő által visszahódított romokat találtak.

Az erdőirtáshoz és az új élet elkezdéséhez szlovák telepeseket hoztak magukkal. Ekkor tették ismét termővé a másfél évszázad alatt elburjánzott földeket a Dél-alföldön és az ország egyéb területein. II. József (kalapos király) reformjai, mely szerint többek között a pálos rendet is megszüntette, az országban sehol nem hoztak olyan mélyreható változást, mint a Pilis vidékén.

A 19. században, Buda – Pest épületeinek, hídjainak, és a Duna-rakpart építkezésén a hivatalos jegyzések szerint is 40 000 szlovák ajkú család dolgozott. Esztergom és környéke szintén nagyszabású építkezések színhelye volt ebben a korban, ahol bizony bizonyíthatóan döntő többségben német és szlovák ajkúak dolgoztak. Az építkezés műszaki vezetői döntő többségben szintén ebből a két nemzetségből kerültek ki.

Levéltári adatok szerint a Napóleon elleni háborúban, a Pilisben élő szlovákok is részt vettek. Az 1771. április 9-én készült tanügyi jelentés ékes bizonyítéka Szentendre soknyelvű lakosságának, mely szerint:

- Chladek Miklós nős katolikus tanító - 19 fiút és 11-13 lányt tanít - írni, olvasni tanítja őket latin, magyar szláv és német nyelven.

Tehát minden kétséget kizáróan a szlovák nevű kántortanító négy nyelvet bírt! Az akkori időkben nemzetiségi ellentétéről nem beszélhetünk.

Minden Pilis környéki település saját nyelven tudó plébánost és kántortanítót kapott. Ennek ékes bizonyítéka a Csobánka Szent-kút kápolnájának oldalán lévő tábla feliratának szövege:

„Prohászka Ottokár püspök úr 1925-ben Nagyboldogasszony napján erről a helyről tartott egy végtében három szentbeszédet: az elsőt magyarul a másodikat németül, a harmadikat tótul.”

Bizonyított tény, hogy minden Pilis környéki településen jelentős létszámban voltak a szlovákok. Például, Pomázon az 1860-ban történt összeírás szerint a 2990 lakosból 1180 szerb, 760 német, 560 szlovák, 360 magyar és 130 zsidó.

lakott. Befejezésül annyit, hogy a Magyar Állam támogatása ellenére, sajnos elfeledjük elődeink hagyományait és nyelvét.

Franyó Rudolf

Író- műfordító Pilisszentlászló 2015

200 éve született a legtermékenyebb írótalentumunk

JÓKAI MÓR

Jókai Mór 1825. Február 19-én született Komáromban. Édesapja József az ősi Jókay család Ásva ágának leszármazottja, édesanyja a nemesi Pulayok sarja. Jókai Mór 12 évesen veszítette el édesapját, minek után a családja ügyvédi pályára terelte, hogy édesapja nyomdokaiba lépjen. Jókai Mór kitartóan és lelkiismeretesen végezte iskoláit. Kecskeméten tanult jogot, minek befejeztével Asztalos István komáromi ügyvédnél volt

patvarián egy éven keresztül. Az ügyvédi irodák rabszolgamunkája nem volt rokonszenves a buzgó fiatal költő számára, és hamar szakított ezzel a pályával. Közeli barátja, Petőfi Sándor ekkorra már ünnepelt költő volt. 1846-ban a Hétköznapiaknak, című első regényének a sikere után az írásnak szentelte életét. A rá következő évben Jókait nevezték ki a vezető, Életképek című irodalmi folyóirat szerkesztőjének. 1848. Augusztus 29-én vette feleségül a nagy drámai színésznőt, Laborfalvy Benke Rózát. Az 1848-as forradalom kitörésekor a fiatal szerkesztő lelkesen felvállalta a nemzet ügyét, melyért mind tollal, mind fegyverrel is harcolt. 1849 augusztusában jelen volt a világsi fegyverletételnél is. Az elkövetkező 14 évet Jókai, politikai gyanúsítottként élte, de talán ez volt életének legdicsőbb korszaka, mivel a tiltott és

megalázott magyar nyelv rehabilitációjának szentelte magát.

1867-ben az osztrák-magyar kiegyezésénél a magyar alkotmány újbóli létrehozásánál Jókai aktívan kivette részét a politikából. Mint a Tisza kormány állandó támogatója, nemcsak a parlamentben, ahol 20 éven keresztül képviselte magát, de mint a kormány szervezet szerkesztője is hatékonyan tevékenykedett. Bár ő maga sosem lépett

hivatalba, gyakran segítette ki a kormányt a nehéz helyzetekből. 1886. November 20.-án halt meg első felesége. 1897-ben a király nevezte ki a felsőház tagjának. 1899-ben 74 éves korában országos botrányt kavarázó házasságra lépett, a nála több mint félévszázaddal fiatalabb Nagy Bella 20 éves színésznővel 1870-es évekig elképesztő mennyiségű, mintegy 100 kötetet írt meg. Munkái közül mindenképpen említésre méltó: az Aranyember, a Kőszívű Ember Fiai, Egy magyar nábob, Fekete gyémántok, Szegény gazdagok, Mire megvénülünk, Névtelen vár, Rab Ráby, A lőcsei fehér asszony. Jókai Mór 1904. Május 5-én halt meg, és első felesége mellé, a Kerepesi úti temetőbe lett eltemetve.

Nyugodjék békében!

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015